

Gles Oy
Hyvinkääntie 727
04680 Hyvinkää
janne.kuulasvuo@gles.fi

PERUSTELTU PÄATELMÄ GLES OY:N MÄNTSÄLÄN AERO - LENTOKENTTÄHANKKEESTA

1. HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hankkeen nimi

Mäntsälä Aero -lentokenttä, Gles Oy, Mäntsälä

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava on Gles Oy, jossa hankkeen yhteyshenkilönä on Janne Kuulasvuo. Hankkeesta vastaavan YVA-konsultti on Sitowise Oy, jossa yhteyshenkilönä on Timo Huhtinen. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-menettely) annetun lain mukaisena yhteysviranomaisena toimii Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus, jossa yhteyshenkilönä on Liisa Nyrölä.

Hankkeen ja sen vaihtoehtojen kuvaus

Gles Oy suunnittelee uutta yleisilmailun lentokenttää Mäntsälään valtatie 25 varrelle. Hankealue sijaitsee Mäntsälässä, valtatie 25 pohjoispuolella, kiinteistöillä 505-403-7-39 ja 505-403-7-54.

Yleisilmailuun kuuluu harrasteilmailun lisäksi mm. ilmakeinon sekä etsintä- ja pelastuslentoja. Kentälle ei suunnitella yleisilmailuun kuuluvaa lennokkien lennättämistä, laskuvarjohyppytoimintaa tai taitolentotoimintaa. Alueelle ei myöskään ole tulossa rahti- tai matkustajaliikennettä.

Lentotoiminta tapahtuu näkölentosaatöjen mukaisesti (VFR) valoisaan aikaan, alle 300 metrin korkeudessa maanpinnan yläpuolella. Tätä korkeampi tila on varattu rahti- ja matkustajaliikenteelle, jollaista alueelle ei ole tulossa. Lentokentällä ei ole lennonjohtoa. Lennot painottuvat kesäaikaan, sillä talvisin päivän lyhyys ja sää rajoittavat VFR lentoa.

Lentokentän yhteyteen on suunniteltu rakennettavaksi hankevaihtoehdosta riippuen lentokonehalleja ja tankkauspaikka sekä oheistoimintoina mm. huoltoasema, kahvila, henkilöauto- ja rekkaparkki, kiihdytysrata, tapahtumakenttä, ilmailuun ja moottoriurheiluun liittyviä harrastustiloja sekä hakelämpölaite. Kaikissa hankevaihtoehdoissa

18.9.2019

lentokentän yhteydessä on lentokonehalli tai -halleja ja koneiden tankkauspiste.

Hankealueen nykyinen maanpinnan taso vaihtelee välillä +80...+109 m, valtatie 25 ollessa tasolla +90. Alue on suunniteltu tasattavan louhinnalla ja täytöillä korkeustasoon +95 metriä. Hankealueelle on suunniteltu sijoitettavan rakennustyömailta tuotavaa purkubetonia, tiiliä ja kaduilta kerättyä hiekoitussepeä 0,39-1,97 miljoonaa tonnia (0,26-1,31 miljoonaa m³) hankevaihtoehdosta riippuen. Lisäksi aluetta täytettäisiin paikalta louhittavalla kiviaineksella. Rakentamisvaiheen on arvioitu kestävän maksimissaan 12 vuotta.

Hankealuetta ympäröivä alue on pääosin metsää. Hankealueen itäpuolella on pelto. Alue on harvaan asuttua. Hankealueen ja valtatie 25:n eteläpuolella ja pieneltä osin myös sen pohjoispuolella sijaitsee Mustametsän Natura 2000 -alue. Osa hankealueesta rajautuu Natura-alueeseen. Hankealue sijaitsee Ohkolanjoen ja Hirvihaaranjoen valuma-alueilla. Hankealueen vedet on suunniteltu johdettavan Heinisuonojaan ja siitä Heinisuon kautta edelleen Hirvihaaranjokeen (Mustijoki). Alueelta ei ole tehty pohjatutkimuksia.

Lähimmät asuin- ja lomarakennukset sijaitsevat noin 500 metrin päässä hankealueen koillis , itä- ja länsipuolella. Lähiasutus ottaa vetensä talousvesikaivoista. Hankealueen koillisnurkan läpi kulkee Gasumin maakaasun runkoputki. Pohjois-eteläsuuntainen metsäautotie kulkee hankealueen keskeltä.

Alueella ei ole voimassa olevia yleis- tai asemakaavoja. Maankäytön suunnittelua ohjaavat voimassa olevat Uudenmaan maakuntakaavat. Mäntsälän kunta on käynnistänyt koko kunnan kattavan yleiskaavan laatimisen.

Hankkeella on neljä toteutusvaihtoehtoa, jotka eroavat toisistaan toiminnoiltaan, sekä nollavaihtoehtona hankealueen muuttaminen pelloksi. Hankealue oli aiemmin metsää mutta puusto on kaadettu, joten nollavaihtoehto vastaa tältä osin hankealueen nykytilaa. Vaihtoehdoissa 1-4, alue louhitaan tasoon + 94 metriä ja kiitotien korkeustasoksi tulee täyttöjen myötä +95 metriä, joka on alueen itäosassa 15 metriä nykyisen maanpinnan tason yläpuolella. Hankkeen vaihtoehtoja voidaan pitää myös mahdollisina rakennusvaiheina. Hankkeen vaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto 1

Kentän ja meluvallin rakentamisessa käytetään 1,97 miljoonaa tonnia (1,31 milj. m³) purkubetonia ja -tiiliä sekä kaduilta kerättyä hiekoitussepeä. Rakentamisaika on 8–12 vuotta.

Vaihtoehdossa 1 on pitkän kentän lisäksi lentokoneiden tankkauspiste, lentokonehalleja, huoltoasema, kahvila, rekkaparkki, meluvalli, tapahtumakenttä, kiihdytysrata sekä ilmailuun ja moottoriurheiluun liittyviä valmistautumis- ja harrastustiloja. Vuotuisten lento-operaatioiden määrä (eli nousu tai lasku) on enintään 60 000.

18.9.2019

Vaihtoehto 2

Kentän rakentamisessa käytetään 1,46 miljoonaa tonnia (0,97 milj. m³) purkubetonia ja -tiiliä sekä kaduilta kerättyä hiekoitussepeä. Rakentamisaika on 5–9 vuotta.

Vaihtoehdossa on pitkän kentän lisäksi lentokoneiden tankkauspiste, lentokonehalleja, huoltoasema, kahvila, rekkaparkki. Vuotuisten lento-operaatioiden määrä (eli nousu tai lasku) on enintään 40 000.

Vaihtoehto 3

Kentän rakentamisessa käytetään 1,43 miljoonaa tonnia (0,92 milj. m³) purkubetonia ja -tiiliä sekä kaduilta kerättyä hiekoitussepeä. Rakentamisaika on 4–8 vuotta.

Vaihtoehdossa on pitkän kentän lisäksi lentokoneiden tankkauspiste ja lentokonehalli. Vuotuisten lento-operaatioiden määrä (eli nousu tai lasku) on enintään 5 000. Kentällä ei ole koulutuslentoja.

Vaihtoehto 4

Kentän rakentamisessa käytetään 0,39 miljoonaa tonnia (0,26 milj. m³) purkubetonia ja -tiiliä sekä kaduilta kerättyä hiekoitussepeä. Rakentamisaika 3–4 vuotta.

Vaihtoehdossa on lyhyt kenttä ja lentokonehalli. Vuotuisten lento-operaatioiden määrä (eli nousu tai lasku) on enintään 2 200. Kentällä ei ole koulutuslentoja.

Vaihtoehto 0

Alueelle rakennetaan pelto ilman, että ulkopuolelta tuodaan aineksia alueelle tai sieltä viedään niitä ulkopuolelle. Puusto on poistettu ja hankealueen länsiosa tasattu pellon pohjaksi korkeustasolle +94.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Etelä-Suomen aluehallintovirasto tiedusteli Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus), sovelletaanko GLES Oy:n ympäristölupahakemukseen (16.8.2017, ESAVI/8075/2017) ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Uudenmaan ELY-keskus katsoi, että hankkeesta pitää tehdä päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa. Päätöstä varten Gles Oy toimitti 23.2.2018 päivätyn ympäristölupahakemuksen.

Uudenmaan ELY-keskus päätti Mäntsälän ja Tuusulan kuntia, Keski-Uudenmaan ympäristökeskusta, Uudenmaan liittoa, Liikennevirastoa sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomia (entinen Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi) kuultuaan, että Gles Oy:n hanke ”Betonimurskeen käyttö helikopterikentän ja lentopaikan rakentamisessa ja kallion louhinta ja murskaus, Mäntsälä” edellyttää YVA-menettelyä (Päätös 25.06.2018, Dnro UUDELY/413/2018). ELY-keskus katsoi, että hanke todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan YVA-lain

18.9.2019

liitteen 1 hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä vaikutuksia. Keskeinen peruste päätökselle oli epävarmuus siitä, onko kyseessä jätteiden hyötykäyttö rakentamisessa vai betonijätteiden kaatopaikka (YVA-lain liite 1, kohta 11 d). Muita perusteita olivat todennäköisinä pidetyt merkittävät pinta- ja pohjavesi- sekä liikennevaikutukset. Lisäksi kiinnitettiin huomiota maankäytöllisiin vaikutuksiin.

Hankkeesta vastaava Gles Oy on saattanut hankkeen YVA-menettelyn vireille toimittamalla Uudenmaan ELY-keskukseen ympäristövaikutusten arviointiohjelman 9.10.2018. YVA-ohjelma oli nähtävillä 24.10.–26.11.2018 ja Uudenmaan ELY-keskus antoi siitä lausuntonsa 20.12.2018.

Hankkeesta vastaava lähetti 23.4.2019 Uudenmaan ELY-keskukseen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, jonka Uudenmaan ELY-keskus totesi riittämättömäksi ja lähetti hankkeesta vastaavalle täydennyspyynnön 2.5.2019. Hankkeesta vastaava toimitti Uudenmaan ELY-keskukseen täydennetyt arviointiselostuksen 10.5.2019. ELY-keskus kuulutti YVA-selostuksen ja se oli nähtävillä 21.5.–19.7.2019.

Ympäristövaikutusten arvioinnin ja muiden menettelyjen yhteensovittaminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn eli YVA-menettelyn yhteydessä on arvioitu hankkeen vaikutuksia Mustametsän Natura 2000 -alueen luontoarvoihin. Luonnonsuojelulain 65 § mukainen lausunto Natura-arvioinnista annettiin 5.9.2019 ja se on perustellun päätelmän liitteenä.

Arviointiselostuksessa on tuotu esille hankkeen edellyttämät luvat, suunnitelmat ja niihin rinnastettavat päätökset. Lisäksi on käsitelty hankkeen toteuttamista suhteessa alueen kaavoitukseen.

Hanke edellyttää muun muassa ympäristöluvan sekä ilmailulain mukaiset rakentamis- ja lentopaikan pitoluvat. Lisäksi sen on arvioitu edellyttävän tiesuunnitelman laatimista sekä asemakaavoitusta. Hankkeen tarvitsemia lupia on koottu taulukkomuotoon YVA-selostuksen sivulle 39. Näiden lisäksi se saattaa edellyttää myös muita lupia tai viranomaiskäsitelyjä.

YVA-menettelyn aikana järjestettiin hankkeen edellyttämien menettelyjen yhteensovittamiseksi kaksi ennakkoneuvottelua Uudenmaan ELY-keskuksessa. YVA-ohjelmavaiheen ennakkoneuvottelu pidettiin 28.8.2018 ja YVA-selostusvaiheen neuvottelu 29.3.2019.

YVA-menettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittamisessa keskeistä on arviointiselostuksen ja siitä annetun perustellun päätelmän huomioon ottaminen hanketta koskevissa lupapäätöksissä. Hanketta koskevien lupahakemusten ja -päätösten liitteenä tulee olla yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä.

18.9.2019

2. OSALLISTUMISEN JÄRJESTÄMINEN SEKÄ YHTEENVETO ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus on kuulutettu ajalla 21.5.–19.7.2019. Arviointiselostus on ollut kuulutusajan nähtävillä seuraavissa paikoissa:

Mäntsälän kunta, kunnantalo, Heikinkuja 4, 04600 Mäntsälä sekä internetissä: www.ymparisto.fi/GlesMantsalaAeroYVA

Lehti-ilmoitus kuulutuksesta on julkaistu Mäntsälän uutisissa.

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus maanantaina 27.5.2019 klo 17.00–20.00 Hirvihaaran kartanolla osoitteessa Kartanonlenkki 56, 04680 Hirvihaara. Yleisötilaisuudessa oli viranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi noin 70 osanottajaa. Erityisiä huolenaiheita olivat hankkeen rakentamisen ja toiminnan aikainen melu sekä purkubetonista maaperään ja vesistöön liukenevat raskasmetallit, niiden terveysvaikutukset ja vaikutus kaivojen veden laatuun. YVA-selostuksen liitteenä oleva, Gles Oy:lle tehty ammattikorkeakoulun innovaatiotyön loppuraportti kierrätysbetonin vaikutuksista maaperään kyseenalaistettiin. Selvityksen tutkimusasetelmaa pidettiin kyseessä olevaan hankkeeseen nähden virheellisenä. Lisäksi tilaisuudessa esitettiin kritiikkiä luontoselvityksiä ja Natura-arviointia kohtaan. Uudenmaan liiton edustaja esitti puheenvuorossaan, että vaihtoehdot 1 ja 2 ovat maakunnallisesti merkittäviä ja edellyttäisivät näin ollen merkintää maakuntakaavaan tai vähintään maakuntakaavatasoisia selvityksiä. Mäntsälän kunnan edustaja totesi, että tekeillä olevassa yleiskaavassa otetaan kantaa hankkeeseen ja määritellään, mitä toimintoja alueelle tulee.

Uudenmaan ELY-keskus pyysi arviointiselostuksesta lausunnot Mäntsälän, Hausjärven ja Tuusulan kunnilta, Hyvinkään kaupungilta, Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselta, Väylävirastolta, Liikenne- ja viestintävirasto Trafilta, Metsähallitukselta, Etelä-Suomen aluehallintoviraston Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueelta sekä Ympäristöluvut -vastuualueelta, Museovirastolta, Päijät-Hämeen maakuntamuseolta / Lahden kaupunginmuseolta, Uudenmaan liitolta, Suomen Luonnonsuojeluliitolta, Gasum Oy:ltä, Destia Oy:ltä, Suomen ympäristökeskukselta ja Finavia Oy:ltä.

Yhteenveto saaduista lausunnoista ja mielipiteistä

Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle 17 lausuntoa ja 14 mielipidettä. Lausunnot ja mielipiteet ovat kokonaisuudessaan nähtävillä ympäristöhallinnon internet-sivuilla: www.ymparisto.fi/GlesMantsalaAeroYVA.

18.9.2019

Yhteenveto saaduista lausunnoista

Yleistä

Tärkeimpiä teemoja esitetyissä lausunnoissa olivat hankkeen melu-, liikenne- ja luontovaikutukset, vaikutukset pintavesiin sekä lentokenttähankkeen merkitys osana seudullista suunnittelua. Purkubetonin ja muiden läjitettävien aineiden kerrospaksuuksia pidettiin suurina ja mainittiin niiden ylittävän reilusti MARA-asetuksen raja-arvot. Läjitettävän uusioraaka-aineen määrän todettiin asettavan rakenteille erityisiä vaatimuksia, sillä hyötykäytettävän betonin määrän kasvaessa myös liukenevien aineiden kokonaismäärät kasvavat.

Hankkeen toteutettavuuden näkökulmasta toivottiin tietoa siitä, voiko lentotoimintaa rajoittaa ilmailulain ja ympäristöluvan ehdoilla.

Hankevaihtoehdot ja vaikutusalueen rajaus

Hankkeen kaikkien vaihtoehtojen, ml. 0+ -vaihtoehdon edellytyksen on ollut metsän kaataminen koko hankealueelta. Esitettiin, että vaikka hakkuu on tapahtunut muuta hankkeen toteuttamista ennakoivana metsälain mukaisen metsätalousmaan käyttötarkoituksen muutosilmoitusmenettelyn kautta, sitä ei YVA-selostuksessa pitäisi irrottaa muusta hankkeen toteuttamiseen pyrkivästä kokonaisuudesta.

Metsänhakkuun vaikutukset esim. alueen maisemaan, ekologiaan ja äänimaisemaan tulisi sisällyttää paitsi vaikutusten merkittävyyden arviointiin myös koko ympäristövaikutusten arviointimenettelyn lähtötilanteeksi. Nähtiin, että vain pyrkimys hankkeen eri vaihtoehtojen toteuttamiseen, ml 0+ -vaihtoehto, on voinut johtaa tarpeeseen hakata metsä toteutuneella tavalla.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön

Lausunnoissa esitettiin, ettei hanke täytä maankäyttö- ja rakennuslain 137 §:n mukaisia edellytyksiä suunnittelutarvealueelle rakentamisesta, toisin kuin arviointiselostuksessa on esitetty. Hanketta pidettiin myös maakuntakaavan vastaisena ja todettiin, ettei sitä voida toteuttaa ilman kaavallista ohjausta. Hankkeella nähtiin olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia, mistä johtuen hankkeen yhteensovittamista muun maankäytön kanssa kaavoituksella pidettiin perusteltuna. Hankkeeseen sisältyy myös rakentamista, joka on tarpeen ratkaista kaavoituksella.

Selostuksessa viitataan valmisteilla olevaan Uusimaa-kaava 2050:een. Hankealue sijoittuu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan alueelle. Huomautettiin, että vaihemaakuntakaava ei tuo hankealueen maankäyttöön muutoksia voimassa oleviin maakuntakaavoihin verrattuna ja hankkeen maankäyttöä ohjaavat voimassa olevat maakuntakaavat siihen asti, kun kyseinen vaihemaakuntakaava on tullut voimaan. Voimassa olevissa maakuntakaavoissa ei hankealueelle ole osoitettu merkintöjä lentokenttätoiminnoille. Todettiin, että hankevaihtoehdoilla 1 ja 2 on seudullisia vaikutuksia ja että hanke on osa laajempaa

18.9.2019

maakunnallista lentokenttäkysymystä. Esitettiin, että jatkosuunnittelun yhteydessä tulee arvioida hankkeen suhde muihin lentokenttiin.

Hankkeen esitetyn sijaintipaikan esteeksi voi muodostua sen sijoittuminen maakuntakaavan MLY-alueelle eli metsätalousvaltaiselle alueelle, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä. Alueen säilyminen yhtenäisenä on turvattava välttämällä alueen pirstomista muulla maankäytöllä siten, että syntyy alueen kokoon nähden vaikutuksiltaan laaja-alaisia, pysyviä tai pitkäkestoisia liikkumisesteitä.

Lausunnoissa myös todettiin, ettei selostuksessa ollut suoraa kannanottoa siihen, voiko hankkeen mukaisen lentotoiminnan aiheuttama melu vaikeuttaa maankäyttöä ja kaavoitustoimintaa.

Liikennevaikutukset

Vaikutukset maantieliikenteeseen

Todettiin, että kentän rakentamisen ja käytön aikaisten liikenteellisten vaikutusten arviointi on selostuksessa esitetty pääosin riittävällä tasolla. Valtatie 25 on tärkeä pääväylä, jolla liikenteen sujuvuus tulee varmistaa. Tämän vuoksi liikennejärjestelyihin tulee kiinnittää riittävästi huomiota sekä lentokentän toteutus- että toimintavaiheessa.

Valtatien liittymäjärjestelyt tulee toteuttaa ennen kivi- ja kierrätysmateriaalien kuljetusten aloittamista. Lentokentän liittymän rakentaminen runkoverkkoon kuuluvalla valtatie 25:lle edellyttää tiesuunnitelman laatimista. Jatkosuunnittelussa on tärkeä huomioida, ettei rakentamisesta synny vaikutuksia valtatie perustuksiin tai kuivatusolosuhteisiin.

Yhteisvaikutus Destia Oy:n suunnitteleman kiviainestoiminnan ja siitä aiheutuvan liikenteen kanssa katsottiin tärkeäksi huomioida jatkosuunnittelussa. Kiviainesten ottoalue sijaitsee Saunasuon metsätien varressa, noin 900 metriä hankealueesta pohjoiseen.

Vaikutukset lentoliikenteeseen

Selostuksen mukaan Mäntsälä Aeron lentokenttä ei vaikeuta lentotoimintaa Helsinki-Vantaan lentoasemalla eikä vaikuta lähiseudun muiden yleisilmailun kenttien (Hyvinkää, Nummela, Hanko, Pyhtää) toimintaan. Lausunnoissa todettiin kuitenkin, että sijainti Helsinki-Vantaan lentoaseman lähestymisalueella asettaa lentotoiminnalle rajoituksia. Todettiin myös, että lentoliikenteen osalta selostuksessa ei ole esitetty lähiseudun tai muun Uudenmaan yleisilmailukenttien nykyisiä ja suunniteltuja lentomääriä. Tiedot olisi ollut tarpeen esittää, koska selostuksessa jää perustelematta esitetty johtopäätös, että Mäntsälän Aero ei vaikuta lähiseudun muiden yleisilmailun kenttien toimintaan.

Korostettiin, että suunniteltu lentopaikka ei saa aiheuttaa haittaa Helsinki-Vantaan lentoaseman tai muiden lentoasemien kaupalliselle lentotoiminnalle. Mäntsälä Aero -lentokentän yhteyteen mahdollisesti sijoitettavan aurinkovoimalan suuntauksessa ja tarkemmassa

18.9.2019

suunnittelussa tulee ilmailulain mukaisesti huomioida Helsinki-Vantaan lentoasemalle laskeutuva liikenne, jonka turvallisuutta mahdolliset heijastusvaikutukset eivät saa heikentää. Myös lentokorkeuksien ja –reittien vaikutuksiin tulee jatkosuunnittelussa kiinnittää enemmän huomiota.

Vaikutukset pinta- ja pohjaveteen

Hyötykäytettävän betonimäärän kasvaessa myös liukenevien aineiden määrät kasvavat ja sitä kautta kokonaiskuormitus ympäröivissä vesistöissä voi mahdollisesti lisääntyä. Hule- ja suotovesien laatua esitettiin tarkkailtavan tarkkailukaivoissa esimerkiksi sähkönjohtavuus- ja pH-mittarein. Hulevesien pidättämisen lisäksi tulisi myös varautua pH:n säätömahdollisuuteen.

Pidettiin tärkeänä, että alueen täytössä ja pohjarakentamisessa käytettävän betoni- ja tiilimurskan vaikutukset ympäristön maaperään ja pintavesiin selvitetään käyttäen parasta saatavilla olevaa tutkimustietoa. Lisäksi katsottiin, että hankkeen mahdolliset haitalliset vaikutukset pohjaveteen tulee torjua jo ennen niiden johtamista pintaveteen tai suotautuessa maaperään ja sitä kautta pohjavesiin.

Painotettiin varautumista hankkeen aikaisiin pintavesiin kohdistuviin kiintoainevaikutuksiin. Alueelle tuodaan paljon maamassoja ja todennäköisesti hule- ja mahdollisesti myös suotovesien kiintoainepitoisuudet voivat kasvaa. Näihin tulee varautua ennakkoon esim. hulevesialtailla.

Arviointiselostuksen mukaan hankealueella ei ole tehty pohjatutkimuksia eikä pohjaveden pinnan tasosta tai laadusta hankealueella ole käytävissä tarkkoja tietoja eikä havaintoja. Todettiin, että maaperään suotautuvan veden vaikutus pohjaveteen ja siihen varautuminen jää selvityksessä epäselväksi.

Tarkempien pohjatutkimusten sekä pohjaveden korkeuden ja laadun selvittämistä pidetään tarpeellisena ympäristölupavaiheessa, jotta voidaan varmemmin arvioida vaikutukset lähialueen talousvesikaivoihin sekä pohjaveden soveltuvuus hankealueella talousvesikäyttöön. Ympäristölupavaiheessa on tarpeellista asettaa riittävät lupaehdot pohjaveden ja tarvittaessa talousvesikaivojen veden laadun ja määrän tarkkailemiseksi, kun tarkemmat selvitykset ovat käytävissä. Esitettiin, että toiminnan aikaisia pohjavesivaikutuksia voisi tarkkailla esimerkiksi asentamalla alueelle pohjaveden havaintoputkia.

Luontovaikutukset

Korostettiin, että hankealue sijaitsee maakuntakaavaan merkityllä MLY-alueella eli metsätalousalueella, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä. Nähtiin, että hankkeen jo tehdyt metsänhakuut ovat supistaneet maakuntakaavan viheryhteyttä ja laajaa yhtenäistä metsäaluetta, jonka hanke katkaisee kahdeksi käytäväksi. Näiltä osin tehtyjä toimia pidettiin myös maakuntakaavan vastaisina. Toisaalta Metsähallituksen lausunnossa todettiin, ettei hanke vaikuta

18.9.2019

Mustanmetsän Natura-alueen eheyteen, koska hankealue on jo hakattu ja metsäiset yhteydet etelä-pohjoissuunnassa ovat tältä osin jo katkenneet.

Osa lausunnon antajista piti YVA-selostusta luontovaikutusten arvioinnin osalta riittämättömänä. Natura-arviointia kritisoitiin siitä, ettei siinä ole käsitelty hankealueen länsiosan vesien virtaussuunnan kääntämisen vaikutuksia Natura-alueen vesitalouteen eikä arviointi ota kantaa hakkuiden vaikutuksiin alueen luontotyypeihin. Toisaalta Metsähallitus arvioi lausunnossaan, ettei Natura-alueella esiintyville lajeille tai luontotyypeille aiheudu hankkeesta merkittäviä heikentäviä vaikutuksia.

Hankkeessa tehdyn luontoselvityksen laajuutta, toteutustapaa ja -ajankohtaa kritisoitiin. Selvityksiä esitettiin täydennettävän Mustanmetsän Natura-alueelta ja sen reuna-alueilta sekä linnuston osalta laajemminkin. Todettiin, että vaikutukset maakotkan reviirialueeseen olisi pitänyt arvioida.

Edellytettiin, että pohjoisosaan rajoittuvalle alueelle jätetään Mustanmetsän Natura-alueeseen rajautuen riittävän leveä metsitetty vyöhyke ja valuma-alueeseen kohdistuvia muutoksia ja pintavesien vaikutuksia luontotyypeihin, erityisesti boreaalisiin soihin arvioidaan ja tarkastellaan lupavaiheessa tarkemmin.

Johtopäätöksiä siitä, ettei lentotoiminta aiheuta haittaa Kotojärvi-Isosuo ja Järvisuo-Ridasjärvi Natura-alueiden lintulajeille, pidettiin oikeanlaisina. Toisaalta rakentamisen aikaisia pöly- ja muita vaikutuksia luontoarvoille esitettiin selvittävän jatkosuunnittelun yhteydessä.

Huomautettiin, että selostuksesta ja Natura-arvioinnin läheisten Natura-alueiden luettelosta puuttuu Ohkolanjokilaakson alue.

Meluvaikutukset

Meluvaikutusten arviointia pidettiin lausunnoissa epämääräisenä. Vaikutusalueita pidettiin liian suppeana ja esitettiin, että lentomäärien, lentojen laadun ja konetyyppien melutasojen arvioinnissa olisi pitänyt käyttää suurimpia mahdollisia arvoja. Vaikka ympäristönsuojelulain mukaiset raja-arvot alittuisivatkin, olisi meluvaikutukset olleet tarpeen arvioida laajemmalla alueella niiden ihmisiin kohdistuvien merkittävien vaikutusten vuoksi. Esitettiin myös, että muun toiminnan aiheuttama melu tulisi käsitellä lentotoiminnasta erillisenä.

Todettiin, että selostuksessa ei ole arvioitu VE 1 mukaisten tapahtuma-areenalla tapahtuvien ulkoilmakonserttien meluvaikutuksia. Vaihtoehdon VE 1 toteutuessa pidettiin tarpeellisenä, että rakennettavan 10 metriä korkean meluvallin riittävyys meluntorjunnassa varmistetaan mittauksin.

Kannettiin huolta äänimaiseman muutoksesta, mikä aiheutuu lentomelun muodostumisesta ja sen leviämisestä alueella laajemmin. Katsottiin, että hanke aiheuttaisi äänimaiseman muutoksen, jossa yhtenäisen laajan metsäalueen muodostama hiljainen alue supistuisi entisestään lentomelun vaikutuksesta. Todettiin, että hiljainen alue on jo supistunut

18.9.2019

Hyvinkäällä Kaidanpään ampumaradan vaikutuksesta ja tämä hanke supistaisi hiljaista aluetta myös Mäntsälän puolella.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Arviointiselostuksen vertailutaulukossa hankkeen maisemavaikutukset oli merkitty kategoriaan ”ei vaikutusta”. Koettiin, että hanke on jo aiheuttanut suuria maisemavaikutuksia, kun metsä on kaadettu hankealueelta. Suljettu maisema on muuttunut uudeksi avoimeksi maisematilaksi.

Myös hankealueen korottamista ja itäpäähän suunniteltuja penkereitä sekä meluvalleja pidettiin lähimaisemaan vaikuttavina merkittävänä elementteinä, jotka näkyvät kaikille valtatie 25:n käyttäjille. Maisemavaikutuksia esitettiin arvioitavaksi uudelleen. Esitettiin myös, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee selvittää ja ottaa huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja välttää niiden tarpeetonta pirstomista.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Meluhaittojen ja vesiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi ei tunnistettu merkittäviä ihmisiin, asutukseen tai loma-asutukseen kohdistuvia haittavaikutuksia.

Alueella toimii useita aktiivisia metsästysseuroja ja alueella harrastetaan mm. hirvenmetsästystä. Arviointiselostuksessa ei ollut huomioitu hankkeen vaikutuksia metsästämiseen.

Yhteisvaikutukset

Lentokenttähankeessa toivottiin huomioitavan vaikutukset Helsinki-Vantaan lentokentän toimintaan sekä mahdollisiin Destia Oy:n ympäristöluvan tarkkailu- sekä lupavelvoitteisiin. Vaikutukset Hirvihaaran ampumarataan on arvioitu.

Yhteenveto saaduista mielipiteistä

Esitettyjen mielipiteiden perusteella hanketta vastustettiin perustuen etenkin haitallisiin luontovaikutuksiin, meluhaittoihin sekä pinta- ja pohjavesivaikutuksiin. Moni mielipiteen antajista piti selostusta puutteellisena ja osa myös virheellisenä ja jopa vilpillisenä. Hankkeen tarkoitusta kyseenalaistettiin ja esitettiin sen pääasialliseksi tarkoitukseksi betonijätteen läjittämistä, minkä vuoksi hanketta myös pidettiin maankaatopaikkahankkeena.

Useissa mielipiteissä kannettiin huolta jättemateriaalin koostumuksesta sekä sen käsittelystä ja käytöstä maanrakennusaineena. Selostuksen selvityksiä jättemateriaalin aiheuttamista vaikutuksista ilmanlaatuun, pohja- ja pintavesiin sekä maaperään ja luontoon pidettiin puutteellisina. Terveysvaikutukset huolestuttivat. Painotettiin näytteiden oton, tutkimusten ja selvitysten merkityksellisyyttä ja sitä, että edellä mainitut tulee tehdä luotettavasti puolueettoman tahon toimesta.

18.9.2019

Koettiin hankalana, että selostuksen esittelyajankohta oli aivan toukokuun lopussa ja että määräpäivä mielipiteiden esittämiselle oli asetettu keskelle yleistä kesälomakautta heinäkuun puoleen väliin. Koettiin myös, että jo aloitettu metsän raivaus hankealueella on heikentänyt ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia.

Hankevaihtoehdot ja vaikutusalueen rajaus

Toivottiin, että alueen ennallistaminen olisi pitänyt ottaa mukaan yhdeksi hankevaihtoehdoksi. Kritisoitiin, että arviointiselostuksen 0-vaihtoehto ei kuvaa lähtökohtaisesti alueen alkuperäistilaa, koska puustoa on hakattu, maata on tasattu, ja palautteen antajien mukaan alueelle on tuotu maainesta ja mahdollisesti betonia. Esitettiin, että alue pitäisi ennallistaa takaisin metsäksi.

Vaikutusalueen laajuutta pidettiin puutteellisena ja erityisesti lentomelualueetta olisi pitänyt kuvata tarkemmin, laajemmin ja yksityiskohtaisemmin.

Esitettiin mielipiteitä, että hankkeen tosiasiallinen tarkoitus on toimia kierrätysmateriaalin käsittelyalueena ja loppusijoituspaikkana, eikä kenttää toteuteta.

Liikennevaikutukset

Kannettiin huolta raskaan tieliikenteen lisääntymisestä.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Maisemavaikutuksien esitettiin olevan suurempia, kuin selostuksessa on annettu ymmärtää. Edellytettiin kattavampaa selvitystä maisemavaikutuksista sekä havainnekuvia suunnitelluista korotuksista ja valleista.

Vaikutukset pintavesiin

Kannettiin huolta hankkeen vaikutuksista alueen vesistöihin ja erityisesti Mustijokeen, sen saastumisesta ja happamoitumisesta. Mustijokea pyritään ennallistamaan vaelluskalajoeksi. Selvityksiä hulevesien puhdistuksesta ja maastoon siirtyvistä haitallisista aineista pidettiin puutteellisina. Vaadittiin luotettavia selvityksiä maastoon kulkeutuvista haitallisista aineista sekä varmistumista siitä, että hulevesiä ja muita pintavesiä ei pääse kulkeutumaan käsittelemättöminä Mustijokeen tai muualle alueen pintavesiin. Huolenaiheena oli myös Heinisuonojan ja edelleen peltojen tulviminen ja myrkyjen leviäminen viljaan.

Yleisesti oltiin huolissaan sekä jätemateriaalin että lentoliiketoiminnan aiheuttamista vaikutuksista alueen vesistöihin. Vaadittiin luotettavia selvityksiä vesien tilasta sekä ennen rakentamisen aloittamista, että säännöllisesti hanketoiminnan aikana. Vaadittiin myös tarkkoja suunnitelmia saostus-, imeytys- ja hulevesialtaiden toteutuksesta. Lisäksi vaadittiin selvitystä ja suunnitelmaa Hevossuolle ohjattavan ja jo kaivetun ojan veden puhdistuksesta.

18.9.2019

Useassa mielipiteessä huomautettiin, että selvityksessä on virheellinen tieto siitä, että Heinisuonoja laskee Hirvihaaranjokeen. Huomautettiin, että Heinisuonojasta on suora yhteys Mustijokeen ja sitä kautta Itämereen.

Vaikutukset pohjaveteen

Huomautettiin, että hankealueen läheisyydessä on kotitalouksien kaivoja. Vaadittiin juomavesien laadun tutkimista sekä ennen rakentamisen aloittamista, että säännöllisesti hankkeen rakentamisen ja toiminnan aikana.

Kannettiin huolta hankkeen toiminnasta aiheutuvien haitallisten aineiden joutumisesta pohjaveteen riittämättömän suodatuksen takia. Myös pohjarakenteen jätemateriaalista liukenevista aineista ja niiden vaikutuksista pohjaveden laatuun oltiin huolissaan. Esitettiin rakennettavaksi pohjarakenteen kuivatusjärjestelmä.

Pohjarakenteen betoni- ja tiilimurskeesta aiheutuvan kemikaalivaluman yhteyttä pohjavesiin pidettiin ilmeisenä sillä suot ovat yhteydessä pohjavesiin.

Luontovaikutukset

Lentokenttää suunnitellaan keskelle Ridasjärven-Hirvihaaran laajaa yhtenäistä ja rakentamatonta metsäaluetta (MLY). Oltiin huolissaan yhtenäisen metsäalueen rikkoutumisesta ja ekologisen yhteyden leveyden riittävydestä eläinten vaellusreittien ja ekologisen verkoston kannalta. Nähtiin, että hanke vaikeuttaa luonnonsuojelun tavoitteiden saavuttamista eikä ole maakuntakaavan mukainen.

Koettiin, että hankkeella on negatiivisia vaikutuksia ainakin seuraaville eläinlajeille: uhanalainen viitasammakko, liito-orava, direktiivilajin suojeluksessa oleva kirjoverkkoperhonen, alueen lepakkokoloniat sekä maakotka. Lisäksi alueen läheisyydessä on peltoja, jotka toimivat muuttolintujen välilasku- ja levähdyspaikkoina. Toivottiin, että suunnitellun paahdeympäristön toimivuus lentokenttäolosuhteissa varmistetaan.

Hankealueen läheisyydessä havaitun kyykkäärmeiden lisääntymisen arveltiin johtuvan jo tapahtuneen pellon raivauksen seurauksena. Kyykkäärmeiden koettiin olevan uhka lemmikkieläimille.

Hankkeen haitallisia vaikutuksia Mustijokeen haluttiin estää. Mustijokea on kunnostettu lohikaloille. Sekä Mustijoessa että Ohkolan- ja Keravanjoessa on mm. luontaisesti lisääntyvät taimenkannat, joiden tilaan hankealueen valumavesillä voi olla vaikutusta. Korostettiin, että Mustijoen ennallistamista vaelluskalajoeksi ei saa missään tapauksessa vaarantaa.

Vaadittiin selvitystä ympäristön suojelutoimista onnettomuustilanteissa. Esitettiin, että alue tulisi ennallistaa takaisin metsäksi.

Meluvaikutukset

18.9.2019

Hankkeen meluvaikutukset (betoninmurskaus, harrastelentäminen, kiihdytyskisas, ulkoilmakonsertit ja helikopterilennot) koettiin merkittävänä ja haitallisina tekijöinä niin asumisen kuin ympäristönkin kannalta.

Lähialueen rakennuksista osa puuttui selvityksestä kokonaan ja käyttötarkoituksia oli väärin merkitty loma-asunnoiksi, vaikka ne tosiasiallisesti ovat pysyviä asuntoja. Meluvaikutuksia näihin asuntoihin ei ollut huomioitu asianmukaisesti ja sekä betoninmurskauksen melusta sekä ilmailutoiminnan melusta kannettiin huolta. Meluselvitystä pidettiin puutteellisena ja melutasoja vaadittiinkin tutkittavaksi ja dokumentoitavaksi.

Koettiin, että jo tällä hetkellä alueella oleva lentoliikenne, erityisesti helikopteriliikenne, aiheuttaa haittaa asumiselle. Esitettiin, että yöllisiä helikopterilentoja ei tulisi sallia ollenkaan.

Vaikutukset ilmanlaatuun ja ilmastoon

Kannettiin huolta betonin murskauspölystä, sen tuulikulkeutumasta ja vaikutuksista. Näistä pölyvaikutuksista toivottiin tarkempia selvityksiä.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Koettiin, että verrattuna luontotuhoihin ja haittoihin hanke tuottaa hyötyä vain hyvin rajalliselle joukolle ihmisiä. Alueen asuntojen arvon pelätään laskevan lentokentän rakentamisen johdosta. Jo nyt alueella tapahtuva lentäminen häiritsee asuinrauhaa.

Lentokenttähankeella koettiin olevan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia lähialueen asukkaiden ja kasvatus- ja villieläinten hyvinvoinnille ja terveydelle sekä elinkeinotoiminnalle. Metsän raivaamisen vaikutuksesta vahinkoa koettiin jo aiheutuneen paikallisille viljelijöille.

Muut mielipiteissä esiin nousseet seikat

Louhinnan vaikutusalueesta vaadittiin tarkempaa selvitystä ja vaikutusalueella oleviin taloihin kohdistuvia vaikutuksia toivottiin seurattavan.

Onnettomuus- ja poikkeustilanteiden varalle vaadittiin tehtäväksi suunnitelma, huomioiden päästöt ilmaan, maahan ja vesistöön.

Purkubetonin ja muun rakennusjätteen ominaisuuksia vaadittiin selvitettäväksi ennen niiden sijoittamista rakenteisiin.

Edellytettiin pohjatutkimuksia koko alueelta.

18.9.2019

3. ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU

Uudenmaan ELY-keskus on YVA-menettelyn yhteysviranomaisena tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun, ja toteaa tältä osin seuraavaa:

Gles Oy:n Mäntsälän Aero -lentokenttähankkeen rakentamista ja toimintaa koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus täyttää YVA-lain (252/2017) 19 §:n ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:n sisältövaatimukset ja se on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla. Arviointiselostus on laadittu ottaen huomioon hankkeen arviointiohjelma ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Hankkeesta vastaavalla on myös ollut käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arvioinnin ja sen erillisselvitysten toteuttamiseen.

Arviointiselostuksen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen keskeisistä ympäristövaikutuksista. Hankkeen toteuttamiselle on esitetty toiminnallisia vaihtoehtoja ja selostuksessa on arvioitu näiden vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia.

Arviointiselostuksen riittävydestä huolimatta arvioinnissa on saatujen lausuntojen ja mielipiteiden sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun perusteella todettu olevan joitakin puutteita ja epävarmuustekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon ja korjata hankkeen jatkosuunnittelun sekä tulevien lupa- ja hyväksymismenettelyjen yhteydessä.

YVA-selostuksessa havaitut puutteet, virheet ja epävarmuustekijät

Keskeinen epävarmuustekijä on, onko hankkeessa kyse kaatopaikkatoiminnasta vai jätteen hyödyntämisestä. Hankkeeseen liittyy myös epävarmuus lentokentän toteutumisesta. Jos lentokenttää ei rakenneta, hanke näyttäytyy etupäässä betoni- ja muun jätteen loppusijoitus- / kaatopaikkahankkeena.

Liikennevaikutukset

Hankealueella mahdollisesti järjestettävät isot tapahtumat voivat hidastuttaa valtatie liikennettä, sillä yleisömäärä ja niiden synnyttämä liikennemäärä voivat olla suuria. Arviointiselostuksessa esitetyt arviot tapahtumien aikaisista liikennemääristä ja kulkumuotojakaumista ovat esimerkinomaisia. Siten myös arvioon tapahtumien aikaisista liikenteellisistä vaikutuksista liittyy epävarmuutta. Haitallisten vaikutusten lieventämiseksi on tärkeää suunnitella tapahtumien aikaiset liikennejärjestelyt huolella.

Lentoliikenteen osalta selostuksessa ei ole esitetty lähiseudun tai muun Uudenmaan yleisilmailukenttien nykyisiä ja suunniteltuja lentomääriä. Tiedot olisi ollut tarpeen esittää, koska selostuksessa jää perustelematta esitetty johtopäätös, että Mäntsälän Aero ei vaikuta lähiseudun muiden yleisilmailun kenttien toimintaan.

18.9.2019

Ilmastovaikutukset

Hankkeella on kielteisiä ilmastovaikutuksia, toisin kuin YVA-selostuksessa on esitetty. Sekä hankkeen rakentaminen että käyttö aiheuttavat CO₂-päästöjä. Rakentamisen osalta YVA-selostuksessa todetaan, että hiilidioksidipäästöjä aiheuttavat rakentamisen työkoneet ja materiaalin kuljetukset. Valtaosa pintarakenteeseen ja itäosan täyttöön käytettävästä materiaalista on purkubetonia, mutta huomioimatta jää muu materiaalien käyttö. Mm. hallirakennusten, kiitoteiden, muiden teiden ja parkkipaikkojen rakentaminen aiheuttaa päästöjä. Käytön aikaiset päästöt on selvitetty YVA-selostuksessa liittyen sähkön- ja lämmönkulutukseen sekä arvioituihin lentomääriin. Muun toiminnan päästöjä ei ole huomioitu.

Vaikutukset pintavesiin ja vesienhoidon tavoitteisiin

Eri vaihtoehtojen pintavesivaikutuksia ei ole vertailtu selostuksessa, mitä voidaan pitää arvioinnin puutteena. Selostuksessa ei ole riittävällä tavalla esitetty hulevesien viivytysrakenteiden mitoitustietoja. Tiedot purkuvesistönä toimivan Heinisuonojan tilasta ovat puutteelliset.

YVA-selostuksessa on ristiriitaista tietoa hankkeen vaikutusalueen purkuvesistöistä. Sivulla 17 on kuvattu, että vedet ohjataan Hevossuon kautta Hevossuonojaan. Sivulla 67 puolestaan kerrotaan, että vesistövaikutukset kohdistuvat Heinisuonojaan, joka virtaa kahden suoalueen lävitse Hirvihaaranjokeen.

Hankkeen vaikutuksia vesienhoitosuunnitelman tavoitteisiin ei ole arvioitu. Toisaalta vaikutukset ovat tässä vaiheessa vaikeasti arvioitavia, sillä ne riippuvat paljolti käytettävien massojen ja purkujätteen määrästä ja laadusta.

Vaikutukset pohjavesiin

Pohjaveden herkkyyttä on arvioitu pohjaveden laadun perusteella (arviointiselostus s. 56), mutta epävarmuustekijänä on tunnistettu pohjaveden korkeutta ja laatua koskevien tietojen puuttuminen (s. 58). Herkkyytstarkastelussa käytettyjä lähtötietoja ei ole kuvattu.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön

Arviointiselostuksessa on esitetty keskenään ristiriitaisia tietoja hankkeen vaikutuksista yhdyskuntarakenteeseen. Tiivistelmän mukaan hankkeen mikään vaihtoehto ei aiheuttaisi haitallisia vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen tai muutospaineita nykyiseen tai suunniteltuun maankäyttöön hankealueen ulkopuolelle. Hankkeen vaihtoehdot 0, 3 ja 4 on esitetty voitavan toteuttaa ilman kaavallista ohjausta sekä vaihtoehdot 1 ja 2 suunnittelutarveratkaisuilla tai asemakaavoituksella. Toisaalla arviointiselostuksessa (sivu 36) on arvioitu, että hankkeen kaikki vaihtoehdot täyttäisivät 137 §:n mukaiset edellytykset suunnittelutarveratkaisulle.

Imperia-menetelmällä laadittu taulukko on sinänsä havainnollinen apuväline vaikutusten merkittävyttä arvioitaessa. YVA-selostuksesta ei

18.9.2019

kuitenkaan ilmene, miten on tultu siihen johtopäätökseen, että hankkeella ei ole kuntarajat ylittäviä vaikutuksia maankäyttöön tai yhdyskuntarakenteeseen tai että hankkeen toteuttaminen ei edellyttäisi sen osoittamista yleis- tai asemakaavoissa.

Melu- ja värinävaikutukset

Selostuksessa ei ole arvioitu vaihtoehdon 1 mukaisten tapahtuma-areenalla tapahtuvien ulkoilmakonserttien meluvaikutuksia.

Mahdollisia värinähaittoja ei ole käsitelty lainkaan, lukuun ottamatta mahdollisia haittoja läheiselle kaasuputkelle.

Luontovaikutukset

Luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arviointi on varsin pintapuolinen johtuen hankkeen useista erilaisista vaihtoehdoista.

Natura-arvioinnissa ei SPA-alueiden osalta ole tehty linnuston lajikohtaista tarkastelua eikä arviointi ole siltä osin täysin asianmukainen. Vaikutusten selvitys on kuitenkin tehty riittävällä tavalla, jotta arvioinnin pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä vaikutusten merkittävyydestä.

Natura-arvioinnissa on todettu, että hankkeen toteuttaminen aiheuttaa muutoksen valuma-alueeseen. Tämä ei kuitenkaan arvioinnin mukaan aiheuta muutoksia pintavesiin valtatie eteläpuolella. Perustelut sille, ettei vaikutuksia aiheudu, puuttuvat.

YVA-selostuksesta ja Natura-arvioinnin läheisten Natura-alueiden luettelosta puuttuu Ohkolanjokilaakson alue.

Muut arviointiselostuksessa havaitut puutteet, epävarmuudet ja virheet

Hanke voi tarvita muitakin lupia tai viranomaiskäsittelyjä, kuin YVA-selostuksessa sivulla 39 on esitetty. Mahdollinen maa-ainesluvan tarve tulee selvittää. Hankkeen on arvioitu edellyttävän asemakaavaa, mikä tulee ottaa lupakäsittelyssä huomioon. Mikäli on jokin vaikutus, jonka perusteella tarvitaan vesilain mukaista lupaa, tulee siihen varautua samoin kuin yhteensovittamiseen ja yhteiskäsittelyyn esimerkiksi purkubetonin ympäristöluvan kanssa. Hanke saattaa edellyttää myös esimerkiksi maisematyöluvan.

Arviointiselostuksessa esitetään virheellisesti, että Päijänne-tunneli olisi päällystetty purkubetonilla. Näin ei ole, vaan Päijännetunneli on osittain ruiskubetonoitu. Se ei vertaudu arviointiselostuksessa esitettyihin olosuhteisiin.

Arviointiselostuksessa on esitetty massamääristä keskenään ristiriitaisia tietoja. Betonimurskaa ja betonilouhetta on suunniteltu käytettäväksi hankealueen pohjarakenteissa sekä täytöissä (s. 57). Hyödynnettävä määrä riippuu hankevaihtoehdosta ja vaihtelee välillä 0,50 milj. tonnia - 1,97 miljoonaa tonnia (VE1, VE2, VE3 ja VE4). Toisaalta sivulla 63 todetaan, että hyödynnettävien materiaalien kokonaismäärä riippuu kenttävaihtoehdosta ja vaihtelee välillä 0,33-1,3 miljoonaa tonnia. Luvut

18.9.2019

on tarpeen tarkistaa ja arviot hyödynnettävistä massamääristä tarkentaa seuraavassa suunnitteluvaiheessa.

YVA-menettely ei voimassa olevan YVA-lain mukaan pääty perusteltuun päätelmään, kuten arviointiselostuksessa on todettu. YVA-menettely jatkuu sitä seuraaviin lupakäsittelyihin, joissa perusteltu päätelmä tulee ottaa huomioon sekä arvioida sen ajantasaisuus ja YVA-selostuksen mahdollinen päivitystarve.

Lähialueen rakennuksista osan on todettu puuttuvan YVA-selostuksesta ja osan käyttötarkoitus on merkitty virheellisesti loma-asunnoiksi, vaikka ne ovat pysyviä asuntoja.

Hakelämpölaitoksen rakentamisesta esitetyt tiedot ovat osin ristiriitaisia. YVA-selostuksessa ja mm. liitteessä 12 on mainittu, että alueelle rakennetaan hakelämpölaitos. Liitteestä 12 saa kuvan, että laitos rakennetaan joka tapauksessa. Selostuksessa se mainitaan osana vaihtoehtoa 1. YVA-selostuksen tiivistelmässä laitosta ei mainita lainkaan. Lämmitettävien rakennusten määrä ja sitä kautta lämmitystarve vaihtelee merkittävästi vaihtoehdosta riippuen. Tiedot lämpölaitoksen rakentamisesta tulee tarkentaa ja yhdenmukaistaa jatkosuunnittelun yhteydessä.

Esitetyt vaikutusarvioinnin puutteet ovat luonteeltaan sellaisia, että ne eivät edellytä arviointiselostuksen täydentämistä, vaan arviointia voidaan täydentää ja tarkentaa hankkeen jatkosuunnittelussa ja tulevilla lupamenettelyissä.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä vaikutuksista perustuu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) 19 §:ssä sekä valtioneuvoston asetuksen ympäristövaikutusten arvioinnista (277/2017) 4 §:ssä annettuihin arviointiselostuksen sisältövaatimuksiin, arviointiselostuksessa esitettyihin hankkeen kuvaukseen ja selvityksiin, niiden tuloksiin ja tulosten arviointiin sekä selostuksesta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden sisältöön.

Tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä sisällytetään hanketta koskevaan lupapäätökseen YVA-lain 26 §:n mukaisesti. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

4.1. Hankkeen tarkoitus ja toteuttamiskelpoisuus

Ennen kuin hanketta lähdetään viemään eteenpäin, tulee selvittää sen toteutuskelpoisuus ja lentokentän todellinen tarve. Rakentamistoimenpiteisiin voidaan Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ryhtyä vasta, kun hankkeen toteutumisedellytykset – mukaan lukien sen edellyttämä maankäytön suunnittelu – on selvitetty ja lentokentän tarve perusteltu.

18.9.2019

YVA-selostuksen tietojen perusteella ei voida varmuudella arvioida, onko hankkeessa kyse jätteen hyödyntämisestä vai kaatopaikkatoiminnasta. Suunnitellut kerrospaksuudet ovat huomattavan suuret ja rakentamisaika pitkä. Jättemateriaalin suuri määrä asettaa rakenteille erityisiä vaatimuksia. Laajimmassa hankevaihtoehdossa esitetty 12 vuoden rakentamisaika ei viittaa normaaliin rakentamiseen vaan jättemateriaalin suuren määrän sijoittamisen mahdollistamiseen.

Jos jättemateriaalin määrä on suurempi kuin alueen rakentaminen edellyttää, kyseessä on kaatopaikkatoiminta, ei jätteen hyötykäyttö. Jotta jätteen sijoittaminen alueelle voitaisiin tulkita hyötykäytöksi, pitäisi osoittaa, että kaikki hyödynnettävä jättemateriaali on tarpeen alueen rakentamisen ja käytön kannalta. Jätteiden käyttö voidaan katsoa hyödyntämiseksi vain silloin, kun niillä aidosti korvataan luonnon materiaaleja. Myös maa-aineksen sijoittaminen ja käyttö täytöissä tulkitaan jätteen käsittelyksi, mikäli sitä käytetään enemmän kuin alueen rakentamisen ja käytön kannalta on tarpeen.

Maa- ja betonijätteiden kaatopaikoille on Uudellamaalla kasvava tarve. Jos hankkeessa on kyse kaatopaikkatoiminnasta, jonka jälkikäyttö on suunniteltu lentokenttätoimintaa, tulee rakenteiden täyttää kaatopaikka-asetuksen (331/2013) vaatimukset. Hankkeesta vastaavan on tärkeä varautua tähän jatkosuunnittelussa ja ympäristölupahakemuksen laatimisvaiheessa.

Sijoitettavan jätteen määrää on YVA-selostuksessa perusteltu estevaratarkastelulla. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen liitteenä oleva estevaratarkastelussa (YVA-selostuksen liite 8) todetaan kohdassa estetiedot, että kentän korkeus on 95 metriä. Tarkastelusta ei kuitenkaan käy ilmi, että kentän nostaminen korkeustasoon + 95 metriä olisi lentoturvallisuuden vuoksi välttämätöntä. Hankkeessa on aiemmin YVA-menettelyn aikana ollut tarkastelussa vaihtoehto, jossa kiitotie rakennettaisiin tasoon + 90 m.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että hankevaihtoehdoista toteutuskelpoisin on vaihtoehto 4, varsinkin, jos kerrospaksuutta pienennettäisiin aiemmin esitettyyn tasoon +90 m. Kerrospaksuuksien kasvaessa ympäristövaikutukset ja myös jättemateriaaleista mahdollisesti liukenevien haitta-aineiden kokonaismäärät kasvavat.

ELY-keskus toteaa, että jätteiden hyötykäyttötarkoituksessa alueelta voidaan louhia kalliota vain sen verran, kuin lentokenttärakenne edellyttää.

4.2. Merkittävät vaikutukset ja niiden perustelut

Hankkeen merkittäviä vaikutuksia ovat vaikutukset liikenteeseen, maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen, ilmastoon, pintavesiin sekä meluun. Myös hankkeen maisemavaikutusten arvioidaan olevan merkittäviä.

18.9.2019

Liikennevaikutukset

Hankkeen merkittävimmät kielteiset vaikutukset kohdistuvat valtatie 25 liikenteeseen. Haitallisten liikennevaikutusten ehkäisemiseksi väylälle tulee rakentaa ennen hankkeen toteuttamista kääntymiskaistoilla varustettu liittymä. Liittymä tarvitaan jo hankkeen rakentamisen aikaisia materiaalikuljetuksia varten. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden varmistavan kulkuyhteyden toteuttaminen on hankkeen välttämätön edellytys.

Kulkuyhteyden suunnittelu tapahtuu tiesuunnitelmalla, jonka laadinnasta solmitaan suunnittelusopimus Uudenmaan ELY-keskuksen ja Mäntsälän kunnan kesken. Hankkeen toteuttaminen edellyttää siten Mäntsälän kunnan osallistumista. Tiesuunnittelun ensimmäinen vaihe on aluevaraustasoinen tarkastelu. Tiesuunnitelma laaditaan Väylävirastossa hyväksytyjä suunnitteluperusteita noudattaen.

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankealueella mahdollisesti järjestettävät yleisötilaisuudet ja alueelle rakennettavat harrastustilat tuottaisivat jonkin verran pyörä- ja mopoliikennettä, minkä vuoksi valtatie 25 varten tarvittaisiin pyörätie tai piennarten levennys. Uudenmaan ELY-keskus toteaa, ettei piennarten levennys ole tässä liikenneympäristössä mahdollinen toimenpide liikkumisen turvallisuuden näkökulmasta.

Sijainti Helsinki-Vantaan lentoaseman lähestymisalueella asettaa lentotoiminnalle rajoituksia. Suunniteltu lentopaikka ei saa aiheuttaa haittaa Helsinki-Vantaan lentoaseman tai muiden lentoasemien kaupalliselle lentotoiminnalle.

Vaikutukset maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen

Uudenmaan ELY-keskus arvioi, että hankkeella on ainakin laajemmissa vaihtoehtoisissa merkittäviä seudullisia vaikutuksia maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen. Näin toteaa myös Uudenmaan liitto arviointiselostuksesta antamassaan lausunnossa, tuoden esiin, että hanke on osa laajempaa maakunnallista lentokenttäkysymystä. Vaikutusten arvioinnin yhteenvedon johtopäätökset siitä, ettei hankkeella olisi haitallisia vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen, ovat kyseenalaisia ja vaatisivat laajempia perusteluja.

Mäntsälässä on vireillä koko kunnan yleiskaavan laatiminen. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että hankealueen maankäyttö tulee ratkaista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavoitusmenettelyssä. Hankkeen arvioidaan edellyttävän asemakaavaa. YVA-selostuksen päätelmä siitä, että hankkeen kaikkien vaihtoehtojen rakentaminen täyttäisi suunnittelutarveratkaisun edellytykset on kyseenalainen. Mäntsälän kuntakehityslautakunta on antanut hankealueella vireillä olleeseen hallirakennuksen suunnittelutarvehakemukseen kielteisen päätöksen 14.6.2017. Hankkeen yhteensovittaminen muun maankäytön kanssa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavoitusmenettelyssä on siis jo tämän johdosta tarpeen.

18.9.2019

Vaikutukset pintavesiin

Hankkeen pintavesivaikutukset voidaan katsoa merkittäviksi, erityisesti koska niihin kohdistuu paljon epävarmuustekijöitä. Purkubetoni-/hiekoitusSORATÄYTÖN suotoveden laadusta ei ole annettu sellaista arviota, että merkittävien pintavesivaikutusten poissulkeminen olisi mahdollista. Hankkeesta voi aiheutua vesien pilaantumista.

Hankkeen toteuttaminen lisää vettä läpäisemättömän pinnan osuutta, minkä seurauksena alueella muodostuvien hulevesien määrän vaihtelu ja alapuolisen uomaston virtaamien äärevöityminen voivat lisääntyä huomattavasti, aiheuttaen ajoittaisia tulva- ja kuivuushaittoja. Selostuksessa ei ole riittäväällä tavalla esitetty hulevesien viivytyksrakenteiden mitoitustietoja. Karttapohjilla esitettyjen tilavarausten perusteella viivytyksratkaisujen voidaan kuitenkin arvioida olevan toteutettavissa niin, että hankkeen haitalliset vaikutukset alapuolisen vesistön virtaamiin ovat hallittavissa.

Meluvaikutukset

Hankkeen aiheuttama melu jakaantuu kahteen vaiheeseen, ensin alueen rakentamisen aikaiseen meluun sekä toisena toiminnan aikaiseen meluun. Rakentamisen aikainen melu koostuu louhinnan ja alueen tasauksen aiheuttamasta melusta sekä purkubetonin murskauksesta ja läjittämisestä aiheutuvasta melusta. Toiminnan aikainen melu (lennot, kiihdytysajot ym.) ja sen vaikutukset vaihtelevat merkittävästi sen mukaan mitä toimintoja alueelle tulee ja kuinka paljon ja usein esim. lentotoimintaa tai muita suunniteltuja toimintoja alueella tulee olemaan.

Rakentamisvaiheen melu

Meluselvityksissä on pyritty kuvaamaan alueen meluja tilanteessa, jossa toiminta on meluisimmillaan tai laajimmillaan. Rakentamisen aikaisen louhinnan ja murskauksen aiheuttama melu ei ylitä ohjearvoja lähimpien asuinrakennusten kohdalla. Sen sijaan melutasot nousevat jonkin verran läheisen Natura-alueen kohdalla. Rakentamisen aikaisen melun ei voi kuitenkaan katsoa vaikuttavan Natura-alueen suojeluperusteisiin tai suojeluperusteena oleviin lajeihin.

Toiminnan aikainen melu

Arviointiselostuksen ja sen liitteiden mukaan toiminnan aiheuttama melu ei ylitä häiriintyvissä kohteissa melun ohjearvoja, minkään alueelle suunnitellun toiminnan aikana. Tosin mahdollisten konserttien aiheuttamasta melusta ja sen leviämisestä ei ole selvitystä.

Alueelle suunniteltujen toimintojen melu muuttaa alueen äänimaisemaa merkittävästi laajalla alueella. Erityisesti lentotoiminnan melu tulee vaikuttamaan merkittävästi aiemmin suhteellisen hiljaisten alueiden äänimaisemiin ja lisääntynyt pienlentokoneiden liikennöinti aiemmin hiljaisilla alueilla voidaan kokea häiritseväksi, vaikka melun ohjearvot alittuisivatkin. Myös muusta toiminnasta aiheutuva melu voi häiritä lähialueen asukkaita. Erityisesti mahdollisten yleisötapahtumien ja

18.9.2019

kiihdytysajojen aikainen melu voi erottua selkeästi ja häiritä lähimmissä altistuvissa kohteissa asuvia sekä aiheuttaa viihtyvyyden vähentymistä. Vaikka toimintojen aiheuttamat melutasot eivät ylitä melun ohjearvoja voi suuri lentotoiminnan ja tapahtumien määrä aiheuttaa kohtuutonta häiriötä alueen asukkaille ja loma-asukkaille.

Ilmastovaikutukset

Hankkeella on sekä rakentamisen että käytönaikaisia kielteisiä ilmastovaikutuksia. CO₂-päästöjä voidaan kuitenkin vähentää suunnitelluilla kompensatiotoimenpiteillä.

Rakentamisen osalta YVA-selostuksessa todetaan, että hiilidioksidipäästöjä aiheuttavat rakentamisen työkonet ja materiaalin kuljetukset. Valtaosa pintarakenteeseen ja itäosan täyttöön käytettävästä materiaalista on purkubetonia, mutta huomioimatta jää muu materiaalien käyttö mm. rakennusten rakentamisen osalta. Lisäksi 50 hehtaarin metsän raivaaminen pienentää hiilinielua.

Purkubetonin ja muun jättemateriaalin käytöllä voidaan arvioida olevan myönteisiä ilmastovaikutuksia verrattuna neitseellisen raaka-aineen käyttöön. Hankkeessa tarvittava suuri jättemateriaalin määrä jää kuitenkin perustelematta.

Betonimurskeella voidaan jonkin verran sitoa hiilidioksidia, mutta karbonisaatio tapahtuu pääsääntöisesti vain, jos mursketta käytetään maanpäällisissä rakenteissa, esim. meluvalleissa, joissa se on tekemisissä ilman kanssa.

Käytön aikaiset päästöt on selvitetty YVA-selostuksessa liittyen sähkön- ja lämmönkulutukseen sekä arvioituihin lentomääriin. Muun toiminnan päästöjä ei ole huomioitu. Sähkön- ja lämmönkulutus ja -päästöt on selostuksessa arvioitu asiallisesti. Lämpö on suunniteltu tuotettavaksi puuhakkeen poltolla ja aurinkolämmöllä, jotka ovat uusiutuvia ja hiilineutraaleja energiantuotantomuotoja.

Sähkönkulutuksen ja lentotoiminnan päästöt on suunniteltu kompensoitaviksi asentamalla aurinkopaneeleita. Ylituotanto syötetään valtakunnan verkkoon. Uusi aurinkosähkö on hyvä tapa kompensoida päästöjä, sillä näin tuotetaan uutta uusiutuvaa ja päästötöntä sähköä markkinoille. Suunniteltujen aurinkopaneelien kapasiteetti riittää kattamaan YVA-selostuksessa arvioidut sähkön kulutuksen ja lentotoiminnan päästöt. Aurinkopaneelien sijoittamisessa tulee ottaa huomioon lentoturvallisuusnäkökohdat.

Lentomääristä selostuksessa todetaan että ”tälle alueelle tuleva ilmailutoiminta on kuitenkin todennäköisesti suurimmaksi osaksi siirtymää muilta Uudenmaan lentokentiltä, jolloin ei ole mahdollista määritellä, mitkä ovat tämän kentän lentotoiminnan hiilidioksidipäästöt.” Uudenmaan ELY-keskus toteaa, että päästöt on mahdollista laskea.

YVA-selostuksessa on myös mainittu tavoitteeksi tulevaisuudessa rakentaa joustava piensähköverkko, mitä kautta aurinkosähköä voitaisiin

18.9.2019

jakaa suoraan lähialueen rakennuksiin. Sama hyöty saadaan syöttämällä ylituotantosähkö valtakunnanverkkoon, eli uusiutuva aurinkosähkö pystytään hyödyntämään kokonaisuudessaan. Visiossa uudesta mahdollisesta hiilineutraalista asuinalueesta täytyy huomioida se, että jos aurinkosähkö syötetään uudelle asuinalueelle päästöttömänä sähköinä, ei samaa sähköä voida enää käyttää lentokentän päästöjen kompensointiin.

Maisemavaikutukset

Suunniteltu hankealueen itäpään korottaminen 15 metrillä maanpinnan tasosta sekä suunnitellut meluvallit ovat lähimaisemassa merkittäviä elementtejä, jotka näkyvät valtatie 25:n käyttäjille sekä alueella liikkuville. Kokonaisuutena alueen maisema on muuttunut merkittävästi jo ennen YVA-menettelyn käynnistymistä tehdyn metsänhakuun myötä.

4.3. Muut vaikutukset

Pohjavesivaikutukset

Arviointiselostuksen sivulla 57 on esitetty, että hankealueen pohjaveden pH ja sulfaattipitoisuus saattavat vähäisesti nousta. Vaikutusten ei kuitenkaan arvioida ulottuvan hankealueen ulkopuolelle. ELY-keskus edellyttää, että toiminnanharjoittaja varautuu pH-arvon tai sulfaattipitoisuuden nousuun, arvioi mitä seurauksia voi tulla, jos pohjaveden pitoisuudet nousevat hankealueen ulkopuolella, sekä suunnittelee tarvittavat varautumis- ja haitallisten vaikutusten hallintatoimenpiteet.

Tärinävaikutukset

Tärinän kannalta merkittävin vaihe on alueen louhinta ja rakentaminen. Muu alueelle suunniteltu toiminta ei aiheuta tärinää. Arviointiselostuksessa mahdollisia tärinähaittoja ei ole käsitelty lainkaan, lukuun ottamatta mahdollisia haittoja läheiselle kaasuputkelle.

Koska alueen asutus sijaitsee kohtuullisen kaukana noin 600 m etäisyydellä lähimmästä louhittavasta kohteesta, on todennäköistä, ettei tärinästä aiheudu ongelmia. Tärinää syntyy pääasiassa louhintaräjätysten yhteydessä, joten mahdollisia tapahtumia on hankkeen aikana vähän. Parhaiten lähimmissä häiriintyvissä kohteissa on havaittavissa räjäytysten aiheuttama melu sekä ilmanpaineaalto.

Pölyvaikutukset

Pölyn kannalta merkittävin vaihe on alueen louhinta ja rakentaminen. Lentoliikenne tai muu toiminta alueella ei aiheuta merkittäviä määriä pölyä tai hiukkasia. Arviointiselostuksen mukaan pölyä syntyy hankkeen aikana louhinnan aikaisesta porauksesta sekä mahdollisesta louheen ja betonin murskauksesta. Selostuksen mukaan louheen ja betonin käsittelypaikasta on lähimpiin altistuviin kohteisiin noin kilometrin etäisyys. Etäisyydestä johtuen pölystä ihmisiin, heidän elinoloihin tai viihtyvyyteen aiheutuvat merkittävät vaikutukset eivät ole todennäköisiä.

18.9.2019

Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen

YVA-selostuksessa todetaan luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyvien vaikutusten osalta seuraavasti: ”Kaikissa hankevaihtoehdoissa hyödynnetään merkittävä määrä kierrätysmateriaalia. Eniten sitä hyödynnetään vaihtoehdossa 1, joten se on luonnonvarojen hyödyntämisen kannalta paras vaihtoehto.” Uudenmaan ELY-keskus arvioi, että esitetty johtopäätös on kyseenalainen. YVA-selostuksessa ei ole perustellusti esitetty, olisiko hankealue tarpeen korottaa tasoon + 95 m neitseellisillä luonnonvaroilla, jos kierrätysmateriaalia ei olisi saatavilla.

Onnettomuusriskit

Onnettomuustilanteilla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Onnettomuusriskeihin on tärkeä varautua ja laatia riskienhallintasuunnitelma ympäristövahinkojen minimoimiseksi onnettomuustilanteissa.

4.4. Uudenmaan ELY-keskuksen Natura-arvioinnista antaman luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen lausunnon johtopäätökset

Hankealueen eteläpuolella sijaitsee Mustametsän Natura 2000 -alue (FI0100060). Alueeseen kohdistuvia vaikutuksia selvitettiin erillisellä 23.4.2019 päivätyllä Natura-arvioinnilla (YVA-selostuksen liite 11). Uudenmaan ELY-keskuksen Natura-arvioinnista 5.9.2019 antama luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto on kokonaisuudessaan perustellun päätelmän liitteenä. Seuraavassa ovat lausunnon johtopäätökset.

Tehdyn vaikutusarvioinnin perusteella ELY-keskus katsoo, ettei Mäntsälä Aero -lentokentän rakentaminen tai käyttö aiheuta merkittävästi heikentäviä vaikutuksia etäämpänä sijaitsevien Natura-alueiden linnustolle (Koto-järvi-Isosuo ja Järvisuo-Ridasjärvi).

Vaikutuksia Mustametsän Natura-alueen luontotyyppeihin tulee vielä tarkentaa jatkosuunnittelussa, erityisesti valuma-alueeseen kohdistuvien muutosten aiheuttamia vaikutuksia luontotyyppiin puustoiset suot, ja tarvittaessa esittää lieventämistoimia, jotta heikentäviä vaikutuksia ei aiheudu. Natura-alueen pohjoisempaan osaan rajoittuva suojavyöhyke tulee metsittää.

4.5. Muut luontovaikutukset

Hankealueen metsät on hakattu jo ennen YVA-menettelyn käynnistämistä, mikä on aiheuttanut haitallisia luontovaikutuksia ja heikentänyt maakuntakaavassa osoitettua viheryhteyttä ja yhtenäistä metsätalousvaltainen aluetta (MLY). Koska muutos on tapahtunut ennen YVA-menettelyä, se ei ole enää YVA-menettelyssä tarkasteltava merkittävä vaikutus. Jatkossa tulee tarkastella viheryhteyden toimivuutta ja haitallisten vaikutusten lieventämistä maakuntatasolla.

YVA-selostuksesta annetuissa lausunnoissa on vaadittu tarkempia linnustoselvityksiä ja käytetty referenssinä Pyhtään lentopaikan selvityksiä ja suosituksia. Uudenmaan ELY-keskus toteaa, ettei

18.9.2019

hankealue sijaitse petolintujen tärkeällä muuttoreitillä toisin kuin Pyhtää. Hankkeen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa tulee varmistaa, ettei hankkeesta tai sen rakentamisen aikaisesta melusta aiheudu häiriötä lintujen pesimärauhalle.

Hankkeella on pelätty olevan haitallisia vaikutuksia uhanalaiseen eläimistöön. Yhteysviranomaisen pitää arviointiohjelmaan sisällytettyä selvitystä kirjoverkkoperhosen osalta riittävänä. Viranomaistiedon mukaan hankealueella tai sen läheisyydessä ei esiinny muita uhanalaisia tai suojeltuja lajeja, joihin hankkeesta voisi kohdistua merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

4.6. Arviointiselostusta koskevat huomiot jatkokäsittelyä varten

Purkubetonin ja muun jättemateriaalin sijoittaminen alueelle

Hanketta ei ole YVA-vaiheessa suunniteltu sillä tarkkuudella, että voitaisiin lopullisesti sanoa, onko kyse kaatopaikkatoiminnasta vai jätteen hyödyntämisestä. Tämä tulkinta tehdään lupakäsittelyvaiheessa esitettävien tarkempien suunnitelmien perusteella. Sijoitettavan jättemateriaalin määrä on hyvin suuri. Jotta jätteen sijoittaminen alueelle voitaisiin tulkita hyötykäytöksi, pitäisi osoittaa, että kaikki hyödynnettävä jättemateriaali on tarpeen alueen rakentamisen ja käytön kannalta. Tämä on tehtävä lupavaiheessa rakennepiirustuksilla ja materiaaliselvityksillä. Tarkennetuissa suunnitelmissa tulee esittää myös perustelut suunnitelluille maanpinnan korkotasolle sekä leikkaus- ja täyttötasolle. Hankkeesta vastaavan tulee jatkosuunnittelussa ja ympäristölupahakemuksen laatimisvaiheessa varautua siihen, että hanketta tarkastellaan kaatopaikkatoimintana.

Jos suunniteltujen määrien hyötykäyttö ei ole perusteltavissa, tulee määriä vähentää tai muuttaa hanke jätteen loppusijoitushankkeeksi. Lupavaiheessa tulee tehdä lentoestevaratarkastelu rakenteiden kannalta tarpeellisille kerrospaksuuksille. Alueelta louhittavan ja kentän rakenteisiin sijoitettavan kalliilouheen määrä tulee myös selvittää ja kuvata lupahakemukseen.

Liikennevaikutukset

Hankkeen kulkuyhteyden suunnittelu tapahtuu tiesuunnitelmalla, jonka laadinnasta solmitaan suunnittelusopimus Uudenmaan ELY-keskuksen ja Mäntsälän kunnan kesken. Hankkeen toteuttaminen edellyttää Mäntsälän kunnan osallistumista. Tiesuunnitelma laaditaan Väylävirastossa hyväksytyjä suunnitteluperusteita noudattaen. Tiesuunnittelun ensimmäinen vaihe on aluevaraustasoinen tarkastelu.

Liikennevaikutusten arviointia tulee tarkentaa tiesuunnitelman laadinnan yhteydessä ja varmistaa sekä liikenneturvallisuus että liikenteen sujuvuus valtatiellä 25. Arvioihin yleisötapahtumien aikaisista liikenteellisistä vaikutuksista sekä pysäköintipaikkojen riittävydestä liittyy epävarmuutta. Tarkennetut tiedot ja vaikutusten arvioinnin johtopäätökset tulee esittää lupakäsittelyvaiheessa.

18.9.2019

Haitallisten vaikutusten lieventämiseksi on tärkeää suunnitella tapahtumien aikaiset liikennejärjestelyt huolella.

Esitetty, kevyenliikenteen mahdollistava piennarten levennys ei ole liikkumisen turvallisuuden näkökulmasta mahdollinen toimenpide.

Lentokentän yhteyteen mahdollisesti sijoitettavan aurinkovoimalan suuntauksessa ja tarkemmassa suunnittelussa tulee ilmailulain mukaisesti huomioida Helsinki-Vantaan lentoasemalle laskeutuva liikenne, jonka turvallisuutta mahdolliset heijastusvaikutukset eivät saa heikentää. Myös lentokorkeuksien ja -reittien vaikutuksiin tulee jatkosuunnittelussa kiinnittää enemmän huomiota.

Vaikutukset maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen

Hankealueen maankäyttö tulee ratkaista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavoitusmenettelyssä. Hankkeen arvioidaan edellyttävän asemakaavaa. Hankkeen ei arvioida täyttävän suunnittelutarveratkaisun edellytyksiä ja hankkeella on ainakin laajemmissa vaihtoehdoissaan merkittäviä seudullisia vaikutuksia maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen.

Vaikutukset pintavesiin ja vesienhoitoon

Hankkeen maarakentamisen aikana syntyy kiintoainespäästöjä ja louhinnassa käytettävistä räjähdaineista aiheutuu ainakin typpipäästöjä, jotka saattavat kulkeutua hulevesien mukana vesistöihin.

Ympäristölupavaiheessa, käytettävien materiaalien laadun ja määrän tarkennuttua, tulee tehdä mahdollisimman luotettava arvio syntyvistä haitta-aineista ja niiden määrästä sekä arvioida haitta-aineiden vaikutukset pinta- ja pohjavesiin. Lisäksi tulee suunnitella pintavesien laatuun kohdistuvien haittojen ehkäisemiseksi tarvittavat hule- ja suotovesien käsittelymenetelmät ja -rakenteet, mukaan lukien pH-tason muutosten ehkäiseminen. Hulevesien pidättämisen lisäksi tulisi myös varautua pH:n säätömahdollisuuteen.

Arviointiselostuksessa on korostettu vesien käsittelykeinona haitallisten aineiden laskeuttamista kiintoaineen mukana hulevesialtaisiin. Osa haitallisista aineista on kuitenkin todennäköisesti myös liukoisessa muodossa ja/tai sitoutuneena humusaineisiin, jolloin ne eivät pidäy tehokkaasti laskeuttamalla.

Hulevesien hallinnan toteuttamiselle on jätetty riittävä tilavaraus, mutta altaiden sekä niihin liittyvien rakenteiden mitoitus tulee tarkentaa lupavaiheessa. Myös Heinisuonojan mahdollinen kunnostus- ja/tai laajennustarve tulee arvioida jatkosuunnittelun yhteydessä.

Rakentamisvaiheessa on varmistettava, ettei hankkeesta kohdistu pintavesivaikutuksia Natura-alueeseen. Natura-alueen pohjoisosa sijoittuu valuma-alueen latvaosaan lähelle vedenjakajaa.

Tiedot rakentamisen ja käytön aikaisista vaikutuksista vesienhoidon tavoitteisiin tulee tarkentaa hankkeen lupavaiheessa.

18.9.2019

Vesien valumareitit ja niiden nimet tulee täsmentää lupahakemukseen.

Pohjavesivaikutukset

Pohjaveden korkeus- ja laatutiedot sekä arvio pohjavesiin mahdollisesti kohdistuvista riskeistä tulee sisällyttää ympäristölupahakemukseen. Lupahakemuksessa tulee myös esittää suunnitelma toimenpiteistä maaperän ja pohjaveden suojaamiseksi mahdollisilta haitta-aineilta.

Vähäistä suurempaan pH-arvon tai sulfaattipitoisuuden nousuun tulee varautua sekä arvioida, mitä seurauksia voi tulla, jos pohjaveden haitta-ainepitoisuudet nousevat hankealueen ulkopuolella.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että pohjaveden ja tarvittaessa talousvesikaivojen veden laadun ja määrän tarkkailemisen tulee sisältyä hankevaihtoehtoihin, joissa rakenteissa hyödynnetään purkubetonia ja hiekoitussepeleitä. Tämä tulee ottaa huomioon lupakäsittelyssä. Pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton ja se koskee myös luokitellun pohjavesialueen ulkopuolelle sijoituvia toimintoja. Pohjavesiseuranta on hyödyllistä myös hankkeesta vastaavan oikeusturvan kannalta.

Meluvaikutukset

Vaikka melutasot asutuksen kohdalla jäisivätkin alle ohjearvojen, tulee melun leviämistä hankealueen ympäristöön estää BAT&BEP tasoilla ratkaisulla.

Vaihtoehdon 1 mukaisten tapahtuma-areenalla tapahtuvien ulkoilmakonserttien meluvaikutukset tulee arvioida lupavaiheessa, mikäli tälle vaihtoehdolle haetaan lupaa. Vaihtoehdossa rakennettavan, 10 metriä korkean, meluvallin riittävyys meluntorjunnan näkökulmasta tulee varmistaa mittauksin. Toiminnan aiheuttaman melun häiriötä ei voida arvioida pelkästään melutason perusteella, koska kaikki alueelle esitetyt toiminnot rakentamisen jälkeen ovat luonteeltaan normaalia tieliikenteen melua häiritsevämpää.

Koska toiminnan aikaisia melutasoja on vaikea ennustaa ja selvittää luotettavasti etukäteen, on tärkeää, että mahdollisessa lupaharkinnassa kiinnitetään erityistä huomiota melutasojen seurantaan altistuvissa kohteissa. Muun toiminnan aiheuttama melu tulee käsitellä lentotoiminnasta erillisenä.

Luontovaikutukset

Pohjoisosaan rajoittuvalle alueelle tulee jättää Mustametsän Natura-alueeseen rajautuen riittävän leveä metsitetty vyöhyke. Valuma-alueeseen kohdistuvia muutoksia ja pintavesien vaikutuksia luontotyyppisiin, erityisesti puustosiin soihin tulee arvioida lupavaiheessa tarkemmin. Viheryhteyden toimivuutta ja haitallisten vaikutusten lieventämistä tulee jatkossa myös tarkastella hankealuetta laajemmin.

18.9.2019

Muut huomiot

Ympäristölupaa haettaessa on huomioitava purkujätteen kuljetuksista aiheutuvien haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimet, kuten pölyämisen estäminen. Ympäristölupaa haettaessa on huomioitava myös alueella muiden ympäristölupavelvollisten laitosten toiminta.

Metsäautotien, joka erkanee maantieltä hankealueen suuntaan, on vaihtoehdossa 1 esitetty kulkevan kiitotien ali. Muissa vaihtoehdoissa tie kiertää alueen. Tästä ei ole kuitenkaan esitetty arviointiseloksessa tarkempia tietoja. Kiitotien alittavan ajoyhteyden toteuttaminen tulee suunnitella ja kuvata jatkossa.

Arviointiselostuksessa on esitetty keskenään ristiriitaisia tietoja hyödynnettävistä massamääristä. Luvut on tarpeen tarkistaa seuraavassa suunnitteluvaiheessa.

Hakelämpölaitosta koskevat tiedot tulee tarkentaa jatkosuunnittelun yhteydessä.

Ennen ympäristölupavaihetta tulee varmistaa, edellyttääkö alueella tapahtuva kallion louhinta ja murskaus maa-ainesten otto- ja / tai ympäristölupaa. Myös mahdollisten muiden viranomaiskäsitelyjen ja lupien tarve tulee arvioida ja tarkentaa.

Onnettomuusriskeihin on tärkeä varautua ja laatia riskienhallintasuunnitelma ympäristövahinkojen minimoimiseksi onnettomuustilanteissa.

Perustellun päätöksen ajantasaisuus

Hankkeen rakentamisvaiheen on arvioitu ajoittuvan vuosille 2020-2032. Hankkeen aikatauluun ja arvioinnin ajantasaisuuteen vaikuttaa muun muassa vaihtoehdon valinta ja hankkeen mittakaava. Lupavaiheessa on varmistettava arvioinnin ajantasaisuus.

5. PERUSTELLUSTA PÄÄTELMÄSTÄ TIEDOTTAMINEN

Uudenmaan ELY-keskus toimittaa perustellun päätelmän sekä arviointiselostuksen johdosta saamansa lausunnot hankkeesta vastaavalle sekä lähettää perustellun päätelmän tiedoksi lausunnonantajille, muille asianosaisille viranomaisille sekä mielipiteen esittäjille. Perusteltu päätelmä sekä vastaanotetut lausunnot ja mielipiteet ovat nähtävillä ympäristöhallinnon internetsivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/GlesMantsalaAeroYVA.

18.9.2019

6. SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MUUTOKSENHAKU SEKÄ YVAMENETTELYSSÄ SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Suoritemaksu **16 000 euroa**

Maksun määräytyminen

Arviointiohjelmasta annettavasta ELY-keskuksen lausunnosta perittävä maksu on vaativassa hankkeessa (24–32 henkilötyöpäivää) 16 000 euroa.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)
 Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)
 Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §
 Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä hallinto- ja kehittämiskeskusten maksullisista suoritteista vuonna 2017 (1554/2016)

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Nyrölä ja ratkaissut yksikön päällikkö Timo Kinnunen.

Jakelu	Lausunnon antajat Mielipiteiden esittäjät
Liitteet	Liite 1 ELY-keskuksen luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Natura-arvioinnista Liite 2 Luonnonsuojelualueen haltijan eli Metsähallituksen lausunto Natura-arvioinnista

Tämä asiakirja UUELY/413/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/413/2018 har godkänts elektroniskt

Nyrölä Liisa 18.09.2019 14:51

Kinnunen Timo 18.09.2019 15:39